

Základní škola a Mateřská škola Brno, Milénova 14, 638 00 Brno,
příspěvková organizace

PREVENTIVNÍ PROGRAM ŠKOLY

Pro školní rok 2024-2025

Vypracovala: Mgr. Martin Bednařík, ŠMP
Mgr. Jana Nálezková, ŠMP

1.Charakteristika školy a místních problémů

Základní škola a Mateřská škola Brno, Milénova 14 je školou sídlištěního typu. Je rozdělena do tří vzájemně propojených pavilonů. Součástí areálu školy, situované v klidném prostředí, je krytý bazén, tělocvična, vlastní jídelna, školní hřiště a školní pozemek.

N druhém stupni je mimo běžných tříd vždy jedna třída s rozšířenou výukou tělesné výchovy – zaměřená na volejbal.

Na škole působí výchovné poradkyně pro 1. a pro 2. stupeň a školní metodikové prevence pro 1. a pro 2. stupeň. Také na naší škole pracují čtyři speciální pedagogové.

Jak ve škole, tak v okolní zástavbě je minimální podíl obyvatel národnostních menšin a cizinců.

Asi také proto nebyl v posledních letech na škole řešen žádný případ rasově motivovaného problému, ale výuka k toleranci a proti racismu a xenofobii je samozřejmě důležitou součástí programu. Na naší školu chodí 19 ukrajinských dětí, které se plně začlenily do kolektivu.

Ve škole funguje žákovský parlament, který se schází pravidelně 1x měsíčně. Jsou zde přítomni dva zástupci z 2. – 9. tříd. Zde se projednávají aktuální téma týkající se chodu školy, žáci mohou vyjádřit své připomínky, stížnosti a přání.

Výhodou je, že kromě nabídky činností organizovaných školou v jejích prostorách, se nachází bezprostředně v blízkosti školy centrum volného času Lužánky – pobočka Lesná, které nabízí kroužky i volné využití svých hřišť a prostorů v budově. Tyto možnosti jsou dětmi hodně využívány a je zde do jisté míry kontrola jejich programu.

Riziková místa školy

Škola se vzhledem k typu stavby snaží eliminovat vznik rizikových míst, ve kterých by byla potenciální možnost výskytu nějakého projevu rizikového chování. Pedagogové mají o přestávkách dohled nad žáky jak ve spojovacích chodbách, tak i v tzv. buňkách – malých prostorách před třídami v patře. Snaží se monitorovat situaci i na sociálních zařízeních, kde bohužel je nejvyšší možnost rizikového chování. Rozpis jednotlivých vyučujících a prostor dozoru je vyvěšen v chodbách školy a k dispozici všem vyučujícím i žákům, je tedy jasně dáno, kdo za jaký úsek v konkrétním čase zodpovídá.

Někdy se i projeví jako problém v preventivním působení rozdílný pohled učitelů na řešení problémového chování žáků.

2. Analýza situace

Podle zkušeností pedagogů i podle dříve podaných dotazníků pro děti je velmi problematické časté kouření žáků 2. stupně, ale máme signály, že je nutné tuto problematiku řešit již na 1. stupni, protože už i zde se vyskytlo experimentování s elektronickou cigaretou. Proto počítáme se zařazením protikuřácké osvěty do výuky ve všech vhodných situacích, na 1. stupni proběhne preventivní pořad. Požívání alkoholu a setkání s marihuanou není pro část zejména starších žáků také ničím zcela neznámým, ale týká se především jejich aktivit ve večerních hodinách. Proto plánujeme opět zařazení programů s protidrogovou tématikou podle aktuální nabídky v průběhu roku.

Špatné vztahy v třídním kolektivu, agresivní chování ke spolužákově, vytváření zlepšitelných skupinek apod. jsou ovšem jevy, ke kterým dochází stále častěji a se kterými se musí prevencí i opatřeními bojovat průběžně.

Novým jevem mezi rizikovým chováním se stává zneužívání MT a sociálních sítí na internetu, což velmi úzce souvisí se vztahy mezi dětmi ve třídách. Budeme se na tento problém zaměřovat průběžně.

V posledních letech se daří odhalovat záškoláctví, často kryté rodiči. Počet případů kolísá, ale problém nemizí. Proto je potřeba pokračovat se zvýšenou pečlivostí v kontrole absencí žáků. V průběhu roku budou třídní učitelé ve zvýšeném kontaktu s rodiči vtipovaných žáků, aby je přesvědčili o nevhodnosti krytí prohřešků svých dětí.

V tomto roce budeme nadále vhodnou volbou preventivních programů stále pracovat na posílení zdravých vztahů v třídních kolektivech, nutná je úzká spolupráce s třídními učiteli. Na základě zjištění výskytu počtu kuřáků na naší škole, chceme posílit prevenci i v této oblasti

3. Cíle preventivního programu

Dlouhodobý cíl

Za dlouhodobý cíl preventivního programu si škola stanovila vytvoření prostředí bezpečné školy, příjemného sociálního klimatu pro žáky a učitele a podmínek pro spolupráci s rodiči žáků. Chceme vést žáky ke zdravému životnímu stylu, rozvíjet a podporovat sociální kompetence žáka a posilovat jeho komunikační dovednosti, zvyšovat jeho schopnosti řešit problémy a konflikty a rozvíjet jeho právní vědomí.

Nutné je zapojit všechny učitele do realizace prevence rizikového chování a podpořit samostudium všech učitelů v oblasti sociálně nežádoucích jevů.

Na prvním stupni ZŠ se chceme zaměřit také na prevenci v dopravní výchově.

Pracovat na sjednocení rozdílného pohledu učitelů na problémové chování žáků a vést žáky k důslednému dodržování nastavených pravidel.

Střednědobý cíl

Klademe důraz na sociální klima třídy a práci třídního učitele v třídnických hodinách jako na základní článek v prevenci nežádoucího chování žáků. Třídní učitele chceme zdokonalit v monitorování nálad ve třídách a zjišťování problémů k řešení. Chceme pracovat především formou vlastního prožitku či diskuse v komunitním kruhu. Každá třída na 2. stupni má pevně zabudovanou třídnickou hodinu v rámci rozvrhu třídy.

Chtěli bychom stále pracovat na zlepšování komunikace třídního učitele a žáka. Pro žáky je na chodbě umístěná schránka důvěry, kam se mohou svěřovat se svými problémy.

Pro nově vzniklé kolektivy žáků – 1. a 6. třída - organizujeme dvoudenní adaptační pobity s třídním učitelem mimo školu.

Podporujeme prohlubování dalšího vzdělávání ped. pracovníků a jejich neformální setkávání (např. se školní psycholožkou).

Krátkodobý cíl

V rámci krátkodobých cílů se zaměříme na celém 1. stupni ZŠ na prevenci v dopravní výchově a bezpečí vlastní osoby. Ve 4. třídách chceme žáky preventivně upozornit na možné nebezpečí na sociálních sítích. Na prevenci kouření se chceme zaměřit v 5., 7. třídách, v 6. třídách se nejčastěji začíná objevovat problematika sociálních sítí a s tím často související různé formy kyberšikany, a proto zajistíme žákům preventivní program na toto téma. Dále pro 8. ročníky je

připravena prevence vzniku závislosti - program s drogovou problematikou a všeobecně závislostí jako jevem a sexuální beseda s primářkou sexuologického oddělení – hrozby sexuálního obtěžování na sociálních sítích a pornografie, antikoncepcie. V 9. ročníku chceme žáky seznámit s riziky nechtěného těhotenství a nežádoucími sexuálními praktikami a s účinky dlouhodobého užívání návykových látek. Další preventivní téma budou realizována podle nabídky organizací v průběhu školního roku, potřebami třídních učitelů nebo vyučujícími jednotlivých předmětů.

I. STUPEŇ

Primární prevenci na prvním stupni si řídí třídní učitel. S jednotlivými tématy se žáci seznámí převážně v hodinách pravouky, přírodovědy, vlastivědy. Při výuce používají různé metody: výklad, beseda, přednáška, projektové dny, skupinové práce, zážitkové programy.

- Náplň:
- navozování příznivého sociálního klimatu ve třídě
 - osvojování a upevňování základních prvků - hygiena, životospráva, režim dne
 - rozvoj osobnosti, základy sociálního chování, ochrana své osoby (PČR)
 - výchova a odpovědnost ke zdraví (kouření, alkohol)
 - včasné diagnostikování sociálně nežádoucích jevů (nevzhodné vztahy mezi spolužáky)
 - dopravní výchova (Amavet, MěPČR)
 - volnočasové aktivity
 - účast v soutěžích výtvarných, sportovních, dopravních

Za zpracování prevence v rámci školní družiny zodpovídá vedoucí ŠD Michaela Bauerová.

II. STUPEŇ

Práce na druhém stupni je náročná na koordinaci, je důležité, aby byla probrána všechna téma a nedocházelo naopak k jejich překrývání. S tématy z prevence se nejvíce pracuje v předmětech: Rozvoj osobnosti, Občanská výchova, Přírodopis, Chemie, Český jazyk a literatura, Tělesná výchova a Výtvarná výchova a dále v nemalé míře pravidelně na třídnických hodinách, které jsou zaneseny do rozvrhu hodin každé třídy.

K práci s tématy využíváme různé formy práce: výklad, beseda, přednáška, projektové dny, skupinové práce, zážitkové programy.

Náplň:

- výchova zodpovědnosti za zdraví své i ostatních
- zkvalitňování příznivého klimatu ve třídních kolektivech
- zaměření pozornosti směrem k užívání návykových látek
- správná životospráva – poruchy příjmu potravy
- ochrana své osoby, sexuální zneužívání, právní vědomí
- volnočasové aktivity
- účast v literárních, výtvarných, sportovních, přírodovědných a jiných soutěžích
- dodržování školního rádu všemi žáky
- postihy za přestupky proti školnímu rádu
- cíleně zařazovat téma prevence do výuky v předmětech: do občanské výchovy, rozvoje osobnosti a do celého výchovně vzdělávacího procesu
- podle zájmu žáků navštěvovat kulturní akce s tématikou drogy, závislosti, ... či uskutečnit besedy na téma sexuální výchova, šikana, závislosti, právní odpovědnost ...
- využívat filmová a literární díla v působení na formování postojů dětí
- využívat ve výuce občanské výchovy a rozvoje osobnosti videokazety s výchovnou tématikou z videotéky rodinné výchovy

Informujeme rodiče o existenci, úkolech a prostředcích primární prevence ve škole, spolupracujeme s nimi zejména prostřednictvím třídních učitelů.

4. Skladba aktivit

AKTIVITY PRO ŽÁKY

1.	Září Květen	Dopravní výchova Adaptační pobyt „Na stromě“ – LC - CVČ Lužánky Trestná činnost páchaná na dětech „Bezpečně do školy“ – PČR
2.	Září	Dopravní výchova
3.	Září	Dopravní výchova
4.	Září	Dopravní výchova
5.	Září 2. pololetí	Dopravní výchova „Proč říci NE cigaretám“ - projekt pod záštitou Zdravý kraj JmK
6.	Září 18.11. 14.3.	Adaptační kurz – LC; Čas proměn (dívky) - MPedu „Kyberšikana + právo“ – Bílý kruh bezpečí
7.	Listopad 2. pololetí	„Na startu mužnosti“(hoši) - MPedu „Proč říci NE cigaretám“ - projekt pod záštitou Zdravý kraj JmK
8.	2. pololetí Květen	„Hrozby sexuálního obtěžování na soc. sítích“ – primářka sexuologického oddělení „Tvoje cesta načisto“ – PČR
9.	17.+19.12.	„Plánované rodičovství“ – Prevence Na počátku

AKTIVITY PRO UČITELE A NEPEDAGOGICKÉ PRACOVNÍKY

AKTIVITY PRO RODIČE

- působit na rodiče žáků 1. tříd na třídních schůzkách – vzdělávat rodiče
 - okruhy: režim dne, zdravá výživa, pitný režim, pohybové aktivity, využití volného času dětí informace směřující k formování správného názoru na zdravý způsob života osobní příklad rodičů*
 - základní pravidla slušného chování*
 - šikana a její odhalování*
 - působit na rodiče všech žáků postupujících ročníků na třídních schůzkách – vzdělávat rodiče v oblasti sociálně patologických jevů
 - okruhy: nebezpečí alkoholismu, kouření a užívání návykových látek*

poskytnout rodičům pravdivé a aktuální informace z oblasti zneužívání návykových látek

nebezpečí zneužívání návykových látek

nebezpečí virtuálních drog, patologického hráčství

nebezpečí šikany a násilných forem chování

prevence kyberšikany

důraz na osobní příklad rodičů

- plné znění preventivního programu si mohou rodiče prostudovat, výtisky jsou k dispozici u ŠMP, vedení školy a na webových stránkách školy
- seznámit rodiče s akcemi vyplývajícími z plnění preventivního programu
- informovat rodiče o existenci poradenského pracoviště na škole a specifikovat jeho činnost jak pro děti, tak i pro rodiče
- konzultační hodiny členů poradenského pracoviště pro rodiče v odpoledních hodinách po domluvě kdykoliv
- nástěnka na chodbě školy s informacemi o telefonních číslech institucí pro pomoc při řešení životních problémů
- propagační a informační letáky rozdávané na třídních schůzkách

Úkoly školního metodika prevence:

- projednává preventivního programu školy na úvodní poradě v přípravném týdnu a akceptuje připomínky jednotlivých vyučujících při jeho sestavení
- sleduje rizika vzniku a projevy sociálně nežádoucích jevů u žáků ve spolupráci s dalšími pracovníky škol, zejména s TU
- metodicky vede TU při třídnických hodinách, na kterých by se formou workshopů řešila problematika třídy jako prevence vzniku nežádoucích vztahů mezi spolužáky
- navrhuje opatření k včasnému odhalení rizik, řešení vzniklých problémů a informuje pracovníky školy o způsobu řešení
- úzce spolupracuje s výchovným poradcem, který zajišťuje pomoc při realizaci preventivního programu školy, na některých akcích se spolupodílí (šikana, záškoláctví, nevhodné chování žáků)
- seznámí spolupracovníky s Krizovým plánem školy
- na pedagogické radě předává kolegům informace ohledně nežádoucího chování žáků a možnosti vzdělávání v této oblasti
- spolupracuje na základě pověření školy se školskými a dalšími krizovými, poradenskými a preventivními zařízeními
- zajistí předání informací rodičům (přes TU) na 1. třídních schůzkách (objasnění pojmu „minimální preventivní program“, „nežádoucí chování“ - alkohol, záškoláctví, kouření, drogy a „šikanování“, kyberšikana, nutnost spolupráce se školou)
- po dohodě s třídním učitelem pracuje s kolektivem třídy na zmapování vztahů
- po dohodě s TU pracuje individuálně se žáky, u kterých se vyskytly problémy
- preventivní programy zajišťuje externími odborníky
- povede dokumentaci o své poradenské činnosti
- zapojuje pedagogické pracovníky do plnění preventivního programu
- spolupracuje s okresním metodikem prevence, účastní se příslušných školení a zajišťuje přenos informací z jejich obsahu
- informační nástěnka – naproti kabinetu výchovného poradenství
- poskytuje rodičům vzdělávací, informační a propagační materiál týkající se problematiky sociálně nežádoucích jevů, poskytnout informace o kontaktních místech – prostřednictvím třídního učitele či internetu
- kontaktuje a osloňuje rodiče problémových žáků – spolu s třídním učitelem, výchovnou poradkyní a vedením školy
- schránka důvěry – vedle kabinetu výchovného poradenství
- **konzultační hodiny: M. Bednářík – čtvrtok 12.00 – 12.45 hod**
J. Nálezková - středa 12.00 – 12.45 hod
nebo kdykoliv v odpoledních hodinách po telefonické domluvě

Činnost a kompetence ŠMP:

A. Monitoruje výskyt rizikového chování – ve spolupráci s třídními učiteli (od rodičů žáků, ostatních pedagogů) a získává tak přehled o dění a potřebách preventivního zacílení.

B. Vyhodnocuje získané informace

C. Nabízí směrem k cílovým skupinám podporu:

a) *Třídním učitelům*

- Informuje o platných metodických doporučeních z MŠMT
- Poskytuje konzultace on-line, mailem, telefonicky, osobní
- Koordinuje realizaci programů primární prevence (i v režimu on-line)
- Využívá vnitřní zdroje školy (předem stanovená či realizovaná základní téma prevence v rámci distanční výuky v jednotlivých předmětech dle ŠVP, spolupráci a aktivity ze strany ostatních členů ŠPP)
- Využívá vnější zdroje pro realizaci PP (přehled dostupné nabídky on-line preventivních programů)
- Aktualizuje a šíří konkrétní síť podpory v regionu-pro jednotlivé cílové skupiny a téma.

b) *Žákům*

- Poskytuje konzultace on-line, mailem, telefonicky, osobní
- Zprostředkovává aktualizovanou, konkrétní podpůrnou síť v regionu.

c) *Rodičům*

- Poskytuje konzultace on-line, mailem, telefonicky, osobní
- Zprostředkovává nabídku programů primární prevence (i v režimu on-line) o vnitřní zdroje-využití nabídky ostatních členů ŠPP o vnější zdroje (přehled dostupné nabídky on-line preventivních programů a webových odkazů, aplikace atd.)
- Aktualizuje a šíří konkrétní síť podpory v regionu-pro jednotlivá téma z oblasti PPRCH.

d) *Kolegům*

- Poskytuje konzultace on-line, mailem, telefonicky, osobní.
- Předává nabídku programů podpory a programy prevence rizikového chování/online/ i duševního zdraví.
- Předává aktualizovanou, konkrétní podpůrnou síť v regionu pro jednotlivé cílové skupiny

5. Přílohy

- 1.) Krizový plán školy
- 2.) Legislativní dokumenty
- 3.) Spolupráce s institucemi
- 4.) Volnočasové aktivity

5.1.) Krizový plán školy

- co dělat v případě výskytu rizikového chování žáků

1. V případě podezření na zneužívání návykových látek i u ostatních forem rizikového chování je prováděno diskrétní šetření a pohovor se žákem (šetření provádí nejčastěji ŠMP nebo jiná osoba školního preventivního týmu, záznam z jednání je uložen v deníku ŠMP nebo výchovného poradce, kteří informují rodiče, příp. v závažných případech zřizovatele školy nebo jinou instituci. Podobně se postupuje také v případě školního úrazu, který zaznamenává vyučující hodiny, ve které se úraz stal, příp. dozor o přestávce. Záznam o úrazu se provádí do knihy úrazů, která je uložena v kanceláři školy. Současně vyučující ošetří žáka, příp. jej odešle do příslušného zdravotnického zařízení a vyrozumí zákonného zástupce žáka).
2. Při důvodném podezření jsou okamžitě kontaktováni zákonné zástupci žáka, v závažných případech nebo při opakovaném zjištění je uvědoměn sociální odbor (provádí VP, ředitel školy).
3. Při průkazném zjištění zneužití návykových látek ve škole, příp. je-li žák těmito látkami ovlivněn v době vyučování, jsou kontaktováni zákonné zástupci a příslušné zdravotní zařízení, event. OPD (provádí člen školního preventivního týmu).

Šikana

- je úmyslné a opakované ubližování slabšímu (neschopnému obrany) jedincem nebo skupinou, fyzické i psychické, ponižování lidské důstojnosti. Dominantním znakem šikany je bezmocnost oběti. Při předcházení případům šikany a při jejich řešení je

důležitá spolupráce vedení školy, škol. metodika prevence, výchovného poradce i ostatních pedagogů.

Postupy řešení šikanování:

- pro vyšetřování šikany
 1. rozhovor s oběťmi a těmi, kdo na šikanu upozornili
 2. nalezení vhodných svědků
 3. individuální rozhovory se svědky, ne konfrontace obětí a agresoru
 4. zajištění ochrany obětem
 5. rozhovor s agresory
- pokročilá šikana s neobvyklou formou
 1. bezprostřední záchrana oběti
 2. domluva pedagogických pracovníků na spolupráci a postupu vyšetřování
 3. zabránění domluvě agresorů na křivé výpovědi
 4. pokračující pomoc a podpora oběti
 5. vlastní vyšetřování

Při pokročilých případech šikany je nutná spolupráce s PPP, SVP, OSPOD, Policií ČR.

Doporučuje se dále pracovat s agresorem (motivy, vlastní náhled na chování, rodina) a v případě potřeby zprostředkovat péči odborníků (PPP, psychologové, psychoterapeuti). Pro potrestání agresorů lze využít běžná výchovná opatření (napomenutí a důtka tříd. učitele, důtka ředitele školy), v mimořádných případech se užijí další opatření (dobrovolné umístění dítěte do pobytového oddělení SVP či DDÚ, návrh OSPOD k zahájení práce s rodinou).

3.) Legislativní dokumenty:

1. č. 548 Akční plán realizace Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2023-2025. Akční plán vychází z Národní strategie primární prevence u rizikového chování u dětí a mládeže 2019-2027, která je základním strategickým dokumentem MŠMT nastavujícím základní rámec politiky primární prevence rizikového chování v České republice.
2. Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí žáků a studentů ve škole a školských zařízení MŠMT ČR (Č.j.: -21 291/2010-28)
3. Metodický pokyn MŠMT k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení (Č.j.: 21 149/2016)
4. Metodický pokyn MŠMT ČR k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance (Č.j.: 14 423/99-22)
5. Spolupráce předškolních zařízení a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané (Č.j.: 25 884/2003-24)
6. Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví (Č.j.: 10 194/2002-14)
7. Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí a žáků ve školách a školských zařízeních (Č.j.: 37 014/2005-25)
8. Metodické doporučení pro práci s individuálním programem v rámci řešení rizikového chování žáků (Č.j.: 43 301/2013)
9. Zákon č. 561/2004 Sb. – Školský zákon
10. Novela školského zákona a některých dalších zákonů vyhlášen pod č 82/2015 Sb.
11. Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských zařízeních
12. Vyhláška č. 197/2016 Sb. - novelizace navazujících právních předpisů o poskytování poradenských služeb ve školách a školských zařízení
13. Vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami - zejména oblast sociálního znevýhodnění
14. Vyhláška č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky
15. Novela zákona 359/1999Sb., o sociální právní ochraně dětí, provedená zákonem č. 401/2012 Sb. O provedení některých ustanovení zákona o sociálně-právní ochraně dětí
16. Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník – „zákon o rodině“

17. Adresář zařízení zabývajících se problematikou patologických jevů
18. Školní řád
19. Jednotný postup při zjištění šikany mezi žáky
20. Krizový plán - jednotný postup při zjištění požití alkoholu nebo návykové látky u žáka
21. Nabídka aktivit Poradenského centra při PPP Brno
22. Evaluace a diagnostika preventivních programů
23. Seznam žáků s poruchami učení a jejich hodnocení (důvěrný materiál-pro potřebu školy)
24. ŠVP Vaše škola

4.) Podle možností a potřeby využívat spolupráci s těmito institucemi či osobami:

1. Poradenské centrum pro drogové a jiné závislosti, PPP Brno
2. Policie ČR
3. Městská policie ČR - Amavet
4. Speciální pedagog – Mgr. Jana Bednářová, Mgr. Kateřina Krajdlová
5. OSPOD při Magistrátu Brno – sever
6. MUDr. Petra Schejbalová - oddělení sexuologie FN Bohunice
7. Podané ruce
8. Prevence Na počátku o.p.s
9. CVČ Lužánky – LC Proud
10. Bílý kruh bezpečí
11. MPedu

5.) Nabídka volnočasových aktivit při ZŠ a MŠ Brno, Milénova 14:

- SBOROVÝ ZPĚV
- ANGLIČTINA
- FLÉTNÁ
- PLAVÁNÍ
- MÍČOVÉ HRY
- PŘÍPRAVA NA PŘIJÍMACÍ ZKOUŠKY Z MATEMATIKY PRO 9. ROČNÍK
- HRA NA HUDEBNÍ NÁSTROJE